

YOUNG PROFESSIONALS OVER JONGEREN EN HET NIEUWE PENSIOENSTELSEL

We staan aan de vooravond van een grondig hervormd pensioenstelsel. Hoe kijken jonge professionals aan tegen het Nieuwe Pensioencontract (NPC)? En wat gaat er veranderen voor jongere pensioenfondsdeelnemers, uitgaande van de huidige stand van zaken?

Door Wim Groeneveld

De contouren van het nieuwe pensioenstelsel zijn nu in redelijke mate omljnd, ook al kunnen er als gevolg van de aanstaande behandeling in de Tweede Kamer aanpassingen komen. We kunnen stellen dat er met de invoering van het NPC behoorlijk wat veranderingen op til zijn, veranderingen waar jongeren ook kennis van zouden moeten nemen. Voor veel jongeren is alles wat met pensioen te maken heeft echter een ver-van-mijn-bedshow.

Pensioen is in hun belevingswereld gewoonweg iets voor later. Ze maken zich eerder zorgen over andere zaken. Denk aan onzekerheden met betrekking tot hun studie, baan en inkomen. Maar ook werkstress, het stichten van een gezin, het bemachtigen van een eigen woning en het doorstaan van de COVID-19-pandemie gaan hen veel meer aan het hart.

Jongere generaties blijken de discussies rond het nieuwe pensioenstelsel vrijwel niet te volgen, zo bleek onder meer uit onderzoek van het Nederlands Interdisciplinair Demografisch

Instituut. De generatie Z en de millennials (tussen pakweg 15 en 35 jaar) vertonen vrijwel geen interesse in de discussies rond het nieuwe pensioenstelsel. Pas bij de oudere leeftijdsgroepen (vanaf 55 jaar) is enige belangstelling waarneembaar.

Financial Investigator vroeg acht young professionals in de redelijk vergrijsde pensioensector wat hun visies zijn op de veranderingen in het pensioenstelsel. Wat zijn de wijzigingen waar jongeren rekening mee moeten houden? Wat zouden ze echt moeten weten? Wat zijn de grootste uitdagingen of zelfs knelpunten? Is het nieuwe pensioenstelsel wel jongerenproof?

Een goede communicatie is altijd belangrijk om een boodschap over te brengen, helemaal als het gaat om jongeren. En daar schortte het nogal aan in de voorbije jaren. Pensioen is niet de meest gemakkelijkste materie. Hoe kan dit anders? Enkele van de door Financial Investigator geraadpleegde jonge specialisten ventileren een aantal verfrissende ideeën.

Justine Feitsma

Voorzitter, CNV Jongeren

'Jongeren kunnen straks niet meer worden benadeeld met lage pensioenpremies, zoals nu bij de huidige beschikbare premieregeling met stijgende premiestaffels.'

Wat zijn de belangrijkste veranderingen voor jongere deelnemers onder het NPC?

'Een algemene grote verandering is dat jongeren gaan zien wat er voor hen is gereserveerd in de gezamenlijke pot. Dit sluit aan bij de behoeften van jongeren om meer inzicht te krijgen in wat zij zelf al hebben opgebouwd. Het is ook eerlijker, omdat ten eerste de doorsneesystematiek, waardoor jonge werknemers te veel premie betaalden in vergelijking met oudere werknemers voor het pensioen dat ze ermee opbouwden, wordt afgeschaft. Ten tweede is het eerlijker omdat de rekenrente niet meer nodig is en eventuele tekorten niet meer kunnen worden doorgeschoven naar volgende generaties.'

Een nieuwe ontwikkeling is ook de overgang naar een vlakke premie in combinatie met een persoonlijke pensioenreser-

vering. Jongeren kunnen straks niet meer worden benadeeld met lage pensioenpremies, zoals nu bij de huidige beschikbare premieregeling met stijgende premiestaffels. Het is wel jammer dat er een overgangsregeling blijft voor bestaande regelingen, waardoor jongeren blijvend worden benadeeld. Daarnaast zullen werkgevers in het nieuwe stelsel meer geld inleggen voor hun jongere werknemers. Dat zal meer ten goede komen aan jongeren zelf en zal langer kunnen renderen.

Onder het NPC blijft de pensioenambitie wettelijk overeind en daarmee blijft het pensioendoel in zicht. Dit is op de lange termijn heel belangrijk. Ook is er meer ruimte om verstandig risico's te delen en samen schokken op te vangen, door middel van de solidariteitsreserve. Tot slot blijft de verplichtstelling overeind en blijven de schaalvoordelen behouden.'

Joyce Schmeetz

Senior Beleidsadviseur en Projectleider 'Klaar voor morgen', ABP

Hoe kijk jij als jonge pensioen-specialist aan tegen het NPC?

'Ik ben een voorstander van de vernieuwing van het Nederlandse pensioenstelsel. Zeker voor de jongere generaties. Het nieuwe stelsel wordt persoonlijker, eerlijker en transparanter. De pensioenpremie gaat naar de eigen pensioenpot. Het beleggingsrendement komt ook direct in je eigen pensioenpot terecht en niet in een dekkingsgraad. Dit geeft een realistisch inzicht. Je ziet immers de fluctuaties in je eigen pensioenpotje. Pensioen is ook nu sterk afhankelijk van de economie, maar dat zie je straks duidelijker.'

Een belangrijk aspect van een goede pensioenregeling blijft het delen van risico's, zoals bijvoorbeeld het beleggings- en renterisico en het kort- en langlevensrisico. Onder het nieuwe pensioenstelsel kunnen dergelijke risico's en de beleggingsopbrengsten beter worden toege-deeld naar de verschillende leeftijdsgroe-

pen binnen het pensioenfonds. Bij de uitvoering van een solidaire premieregeling gebeurt dit doordat het pensioenfonds, als leidraad voor het beleggingsbeleid, per leeftijdscohort de risicohouding vaststelt. En hierop worden de verdeelregels voor het rendement voor de verschillende leeftijdsgroepen gebaseerd.

Door deze toedeling blijft het interessant voor elke (nieuwe) generatie zonder het 'grote belang' uit het oog te verliezen. Daardoor kunnen we er samen voor zorgen dat we uiteindelijk een beter pensioen krijgen voor iedereen, dus zeker ook voor de jongeren. Dit past mijns inziens goed bij de mindset van de huidige jongeren. Daarmee bedoel ik een generatie die flexibel is en openstaat voor innovatie en verandering. Niet alleen voor zichzelf, maar ook vooruitkijkend naar toekomstige generaties.'

'Het nieuwe stelsel wordt persoonlijker, eerlijker en transparanter.'

Jeroen van Westen

Beleggingsstrateeg, Pensioenfonds PME

‘De invloed van het beleggingsresultaat van pensioenfondsen op het totale pensioenvermogen in het NPC wordt inzichtelijker.’

Wat zouden jongeren echt moeten weten over het nieuwe pensioenstelsel?

‘Het NPC gaat terug naar de kern waar het in een kapitaaldekkingstelsel om draait: de ingelegde premie van deelnemers en werkgevers op een verantwoorde manier beleggen om daarmee een goed pensioen te behalen, zowel voor nu als in de toekomst. In plaats van de nadruk te leggen op de hoogte van de dekkinggraden zoals in het huidige stelsel, wordt de focus verlegd naar het behaalde beleggingsrendement. De invloed van het beleggingsresultaat van pensioenfondsen op het totale pensioenvermogen in het NPC wordt daarmee inzichtelijker ten opzichte van het oude stelsel.’

Naast het feit dat de impact van de wereld op de beleggingsportefeuille van pensioenfondsen inzichtelijker zal worden, wordt de impact van de beleggingsportefeuille op de wereld ook in toenemende mate van be-

lang. Institutionele beleggers zoals pensioenfondsen openen deuren waar je als particuliere belegger geen of beperkte toegang toe hebt, zoals investeringen in zonneparken of houtbouwprojecten.

Een belangrijke taak voor pensioenfondsen is om dit tastbaar te maken. Om te zien waar je geld heen gaat en om inzicht te hebben in hoe je geld rendeert en hoe dit vervolgens invloed heeft op jouw pensioenpotje. Met name voor jongeren is dit een belangrijke ontwikkeling, aangezien deze groep steeds meer geëngageerd is ten aanzien van het beleggingsbeleid van pensioenfondsen en transparantie eist over hoe er met hun vermogen wordt omgegaan. De beoogde stelselwijziging kan daarmee een positieve impuls geven aan draagvlak onder jongeren door de beleggingen concreter en inzichtelijker te maken en de vertaalslag te maken naar de bereikte impact voor de wereld en de opbouw van het pensioenvermogen.’

Lars Aussems

Projectmanager, werkzaam binnen het programma ‘Pensioen van Straks’, APG

Wordt het nieuwe pensioenstelsel echt jongerenproof?

‘Als pensioenprofessional zie ik voor jongeren veel goede kanten aan het nieuwe pensioenstelsel. De positieve aspecten van het huidige collectieve stelsel blijven behouden. Daar moeten we jongeren op wijzen. We hebben iets moois, het is er als je het nodig hebt en de basis van collectiviteit blijft behouden. Met elkaar deel je risico's die je individueel niet kunt dragen.’

Belangrijke verbetering, juist ook voor jongeren, is dat het nieuwe pensioenstelsel uitgaat van een persoonlijk pensioenvermogen. Dat biedt een oplossing voor de huidige zorg onder jongeren dat er straks geen pensioen meer voor hen is. Het laat zien dat er voor hen wél vermogen is. Ook de afschaffing van de doorsneesystematiek is een goede verandering. Het zorgt voor een eerlijkere

herverdeling over jong en oud en zal in de nieuwe situatie leiden tot een betere aansluiting op de flexibilisering van de arbeidsmarkt.

Toch is er vanuit het perspectief van de jongeren reden voor zorg. In de belangenafweging hebben de achterbannen van de vakbonden een zwaardere stem dan jongeren. Hierbij zijn immers de ouders oververtegenwoordigd. Jongeren hebben over het algemeen weinig tot geen interesse in pensioen en ook niet veel motivatie om zich erin te verdiepen. Dat uit zich met name in de flinke ondervertegenwoordiging van jongeren in pensioenfondsbesturen en verantwoordingsorganen. In al die voorbereidingen op het nieuwe stelsel kunnen jongeren dus minder goed hun stem laten horen. En dat baart mij als pensioenprofessional, maar ook als jongere, wel enige zorg.’

‘In de voorbereidingen op het nieuwe stelsel kunnen jongeren minder goed hun stem laten horen. En dat baart mij wel enige zorg.’

Wimar Bolhuis

Voormalig Trainee-Bestuurder ABP en heeft als SER-medewerker bijgedragen aan het Pensioenakkoord

‘De flexibele arbeidsmarkt gaat een knelpunt vormen.’

Wat zijn de grootste uitdagingen of knelpunten voor jongeren ten aanzien van het nieuwe pensioenstelsel?

‘Door de introductie van de leeftijdsafhankelijke opbouw wordt het belangrijker voor jongeren om te werken. Aan het begin van je carrière bouw je immers het meeste pensioen op. Dat betekent dat de flexibele arbeidsmarkt een knelpunt gaat vormen: vooral jongeren hebben tijdelijke contracten en breuken in hun werkzame leven, mede door crisisperiodes. In de breedte zien we het zwaartepunt in het leven vervroegen, waarmee een hoger inkomen en vast contract op jonge leeftijd belangrijker wordt, voor een goede start van de pensioenopbouw, maar ook voor het kunnen kopen van een huis. Het werpt vragen op of we de verdeling van de lusten en de lasten in Nederland goed over de levensloop verdelen.’

Verder zijn jonge generaties mondiger en waarderen ze een levensmissie, duurzaamheid en keuzevrijheid meer. Pensioenfondszen zullen inspanningen moeten leveren om hen erbij te houden. Belegt het fonds sociaal, groen en duurzaam? Probeer het de wereld te verbeteren, naast het halen van een goed rendement? Tot welke hoogte kunnen jongeren keuzes maken? Verplichte pensioenopbouw bij één pensioenfonds wordt steeds meer als ouderwets gezien. Zeker nu door de vergrijzing de financiële druk op jongere generaties hoger wordt, is dit een risico voor het draagvlak. Daarbij nemen geboortecijfers onder jongere generaties zelf ook af, waardoor hun financiële rugdekking door komende generaties vanzelf daalt. De behoefte kan ontstaan om het eigen pensioen en het eigen inkomen af te schermen, via individualisering. Daarom is het belangrijk om de waarde van collectieve regelingen te laten blijven bestaan, ook voor de jongeren.’

Lars Koopman

Senior ALM-adviseur, PGGM

Wat zijn de grootste uitdagingen of knelpunten voor jongeren ten aanzien van het nieuwe pensioenstelsel?

‘De uitdaging in het nieuwe pensioenstelsel is eigenlijk niet anders dan in het huidige: het vergroten van het vertrouwen onder (jongere) deelnemers. Het kabinet en sociale partners denken dat dat lukt met een transparantere en individuelere pensioenregeling, waarin de deelnemers inzicht krijgen in hun persoonlijke pensioenvermogen. Ik denk dat de nieuwe premiereregelingen inderdaad een grote boost kunnen geven aan het begrip en vertrouwen bij deelnemers, maar er blijven nog genoeg uitdagingen.’

Als jongeren straks hun pensioenvermogen zien, begrijpen ze dan dat dat risicovol wordt belegd? Dat ze hun pensioenvermogen niet kunnen gebruiken voor de aanschaf van een eerste woonhuis? Snappen ze waarom het pensioenfonds risicopremies in aftrek brengt? Waarom er geld

vanuit hun pensioenvermogen naar de solidariteitsreserve wordt gestort of vice versa? De communicatie over het nieuwe pensioenstelsel is de sleutel voor het succes van de nieuwe pensioenregeling.

Neem bijvoorbeeld het opheffen van de leenrestrictie in de solidaire pensioenregeling. Jongeren krijgen daarbij extra risicovol rendement toebedeeld. Dat kan op korte termijn leiden tot heftige fluctuaties in het vermogen. Het levert op de lange termijn echter welvaartswinst op. Het is goed om jongere deelnemers mee te nemen in deze afweging en niet alleen uit te leggen hoe het werkt, maar ook waarom het zo werkt.

Als jongeren worden meegenomen in de bestuurlijke afwegingen, voelen ze zich meer op hun gemak en krijgen zij meer vertrouwen. Belangrijke uitdaging daarbij is hoe je jongeren bereikt als het om pensioen gaat. Maar daar hebben we gelukkig communicatiespecialisten voor.’

‘Als jongeren worden meegenomen in de bestuurlijke afwegingen, voelen ze zich meer op hun gemak en krijgen zij meer vertrouwen.’

Anne Vermeulen

Projectleider PensioenLab en Projectmedewerker PensioenTeam FNV

‘Wanneer je het verhaal over het nieuwe pensioenstelsel aan jongere deelnemers wilt communiceren, houd het dan vooral simpel.’

Hoe communiceer je het verhaal over het nieuwe pensioenstelsel (helder) aan jongere deelnemers?

‘Soms denken we lang en intensief na over vraagstukken die niet ingewikkeld hoeven te zijn. Allereerst is het belangrijk om te realiseren dat mensen pensioen ervaren als iets ver weg en complex. Dit komt doordat pensioen wordt gekoppeld aan gepensioneerd zijn en vaak niet wordt geassocieerd met een arbeidsvoorwaarde. Van belang is om duidelijk te maken dat (jonge) deelnemers nu al samen met hun werkgever aan het betalen zijn voor hun eigen pensioen. Vaak is het niet bij ze bekend dat ze gemiddeld één dag per week werken voor hun pensioen.

Ten tweede raad ik aan om ver uit de buurt te blijven van ingewikkeld vakjargon. Niet iedereen beschikt over pensioen kennis. Specifieke termen die voor

mensen met een financiële achtergrond vanzelfsprekend zijn, zijn lang niet altijd begrijpelijk voor jonge deelnemers. Vermijd daarom termen als beleidsdekkingsgraad en doorsneesystematiek.

Ten derde is het belangrijk om je af te vragen hoeveel informatie je wilt verschaffen over het nieuwe pensioenstelsel aan je deelnemers. Niet iedereen wil en hoeft van alle details op de hoogte te zijn. Deelnemers willen weten wat voor henzelf de gevolgen zijn.

Wanneer je het verhaal over het nieuwe pensioenstelsel aan jongere deelnemers wilt communiceren, houd het dan vooral simpel. Leg uit wat er voor de deelnemer zal veranderen. Jonge deelnemers die meer willen weten over het nieuwe pensioenstelsel kun je verwijzen naar een plek waar ze voor meer informatie terecht kunnen.’

Robert Trimp

UX-designer, MN

Hoe communiceer je over het nieuwe pensioenstelsel (helder) met jongere deelnemers?

‘Ik denk dat pensioenfondsen zich eerst moeten afvragen hoe zij jongere deelnemers willen boeien en betrekken. Als je de aandacht hebt, kun je effectiever communiceren over een complex onderwerp zoals het nieuwe pensioenstelsel.

Door het woord ‘pensioen’ te skippen, trek je beter de aandacht van jongeren. Voor jongeren is pensioen een ver-van-mijn-bedshow, uitgaande van 65-plus-sers die stoppen met werken. Een ander woord gebruiken, komt al anders over en kan voor extra aandacht zorgen van een jonge doelgroep. Spreek voortaan over ‘inkomen voor later’. Want dat is het ook! Misschien wel véél later.

Pensioenfondsen moeten jongere deelnemers op een andere manier durven aanspreken. Want waarom is het zo

moeilijk om ze bewuster te maken van hun inkomen voor later? Ik denk dat pensioenfondsen conservatief zijn. Er wordt al te lang gemiddeld gecommuniceerd en zonder enige spanningsboog. Lef tonen is de uitdaging: lef om oude patronen te doorbreken en om de communicatie in een nieuwe jas en toonzetting te steken. Wees de eerste die iets nieuws durft! Maak het, net als bijvoorbeeld bij al die cryptocurrency-apps, aantrekkelijk en makkelijk om inzicht te verkrijgen in je ‘inkomen voor later’.

Kijk eens naar de Coolblue-achtige bedrijven van deze wereld en leer van hoe zij storytelling gebruiken. Zonder het belang van inkomen voor later uit het oog te verliezen. Haal drempels weg: vervang lange teksten door bijvoorbeeld interactieve video's. Maak een podcast met mensen uit de peer group. Maak het licht en leuk. En zorg dat je visueel goed ‘smoelt’. Een goed ‘etiket’ maakt vaak het verschil.’

‘Pensioenfondsen moeten jongere deelnemers op een andere manier durven aanspreken. Want waarom is het zo moeilijk om ze bewuster te maken van hun inkomen voor later?’

CONCLUSIE

Een belangrijke conclusie van de bevroegde young professionals is dat het nieuwe pensioenstelsel eerlijker lijkt uit te pakken voor jongere pensioenfondsdeelnemers, in vergelijking met het oude systeem. Een van de meest in het oog springende veranderingen is de afschaffing van de doorsnee-systematiek, oftewel de gelijke pensioenpremie en pensioenopbouw voor iedere deelnemer, ongeacht de leeftijd. Onder het NPC bouwen de jongere pensioenfondsdeelnemers meer pensioenrechten op voor elke euro die ze inleggen dan onder het huidige stelsel. Het zorgt voor een eerlijkere herverdeling over jong en oud, zo stelt een van de jonge pensioenexperts.

Het wordt ook als eerlijker ervaren dat er geen gedoe meer is over de rekenrente. Die is er straks niet meer en tekorten worden niet meer doorgeschoven naar jongere pensioenfondsdeelnemers.

Naast eerlijker lijkt het nieuwe pensioenstelsel, zoals dat nu voorligt, ook persoonlijker en eenvoudiger te worden. Persoonlijker omdat de premie in de eigen pensioenpot terechtkomt. Dat maakt het voor jongeren inzichtelijker wat er met hun geld gebeurt. En de eenvoud zit hem erin dat die pensioenpot logisch meebeweegt met de resultaten van het pensioenfonds.

Een belangrijk aspect van een goede pensioenregeling blijft het delen van risico's. De young professionals uiten zich lovend over de solidariteitsreserve. Daarnaast blijven positieve aspecten van het huidige collectieve

stelsel behouden. Jongeren worden op verschillende punten niet meer benadeeld. En dat voorziet in hun behoefte om te weten dat ze er niet bekaaid vanaf komen en dat het inleggen van hun geld in een pensioenpot daadwerkelijk zin heeft.

Helaas is het met de belangstelling van jongeren voor hun pensioen en het pensioenstelsel droef gesteld. Maar vreemd is dat ook weer niet. De pensioenwereld wordt vaak als ver-van-mijn-bedshow gezien. Informatie over pensioenen wordt als complex ervaren. Het vergroten van het vertrouwen onder jongere deelnemers blijft daarom een enorme uitdaging.

De communicatie over het nieuwe pensioenstelsel is daarom cruciaal voor het succes van de nieuwe pensioenregelingen onder het NPC. Jongere pensioenfondsdeelnemers moet goed worden uitgelegd dat Nederland overgaat naar een nieuw stelsel en er moet worden benoemd wat er voor de deelnemers zal veranderen. Pensioenfondsen moeten jongere deelnemers echter op een andere manier durven aan te spreken. Eenvoud en durf zijn hierbij de sleutels. Daarmee wordt geen Jip-en-Janneketaal bedoeld. Leer van andere sectoren en pas storytelling toe zoals het daar gebeurt. Gebruik nieuwe audiovisuele technieken en pas de vormen waarin zaken worden gepresenteerd aan de belevingswereld van jongere pensioenfondsdeelnemers aan. Zo kan waarschijnlijk veel terreinwinst worden geboekt bij het vergroten van het pensioenbewustzijn onder jongeren.